

Preek over Lucas 18:31-43

Gehouden op de 8^e zondag van Epifanieën (Estomihi), 26 februari 2017, in de Maranathakerk te Den Haag
Gemeente van Christus,

De leerlingen hoorden de woorden van Jezus, maar ze begrepen ze niet. Ze zagen zijn weg, ja ze liepen zelfs met hem mee langs deze weg. Maar kennelijk waren zij deze weg op gegaan zonder te beseffen dat het doel van deze weg er radicaal anders uitzag dan wat zij hadden verwacht of gedroomd. Soms hoor je tegenwoordig de uitdrukking ‘de weg is het doel’, alsof het uiteindelijke doel onbelangrijk zou zijn. Aan de andere kant: wie geen doel kent, laat zich snel afleiden van wat langs de weg gebeurt, wie geen perspectief heeft, zal moeite hebben om keuzes te maken. Wie niet kan zien, waarheen de weg leidt, zal niet voldoende moed hebben om hem te gaan. Wie geen hoop heeft, ooit bij een doel te arriveren, zal onderweg sneller bij de pakken neer gaan zitten.

Jezus kondigt leed en pijn aan, en zij begrijpen niet wat hij bedoelt. Wellicht wilden zij het ook helemaal niet begrijpen, want was het niet toen al overduidelijk? Hing niet al dik in de lucht wat er zou gebeuren? Wij kennen dat. Je hebt een duidelijk vermoeden of weet zelfs zeker wat er zal gebeuren en hoopt toch uit alle kracht ertegen aan. Je sluit je ogen voor de ongemakkelijke waarheid, wereldwijd zitten al jaren klimaatwetenschappers met hun handen in het haar vanwege dit fenomeen.

Was het zo bij de vrienden van Jezus? Sloten zij daarom hun ogen? Of snapten zij simpelweg niet dat alles wat zij met deze Jezus meemaakten – zijn woorden, zijn omgang met vrouwen, kinderen, zieken en buitengeslotenen, zijn begrip voor buitenlanders en zondaars, zijn kritiek aan een religieuze praktijk die de mensen elke lucht ontnam om te ademen – snapten zij niet dat al dit, wat zij met deze Jezus meemaakten een vooruitblik was op wat zou komen? In Jezus’ nee tegen de uitsluiting van armen en zieken, in zijn ja tot de lijdenden en vertwijfelden en stervenden, in zijn verzet tegen te starre normen en de vercommercialisering van de tempel brak toch al het nieuwe aan! “Het is al begonnen, merk je het niet”, wil je de leerlingen toezingen.

De wereld van vrede en gerechtigheid breekt al open midden onder ons, de tijd zonder tranen en leed, zonder pijn en weeklaag is al begonnen. Dat merk je, tenminste her en der. Het rijk van God breekt altijd open wanneer een kind echt gezien, een eenzame echt gehoord wordt. Het breekt altijd open wanneer een ontheemde welkom wordt geheten en een dakloze onderdak krijgt. Het breekt altijd open wanneer mensen in rouw, met pijn of in vertwijfeling echte aandacht en hulp vinden. Het breekt altijd open, waar mensen in verbinding met elkaar komen en echt naar elkaar luisteren. Het breekt altijd open wanneer een stervende niet alleen blijft. Al nu breekt het aan, je wilt blijven staan en het aanjagen, op weg helpen, maar Jezus zegt: “Komt, wij gaan op naar Jeruzalem”.

Ja, deze Jezus neemt ons mee, de berg op, naar Jeruzalem. Hij wil namelijk onze ogen openen voor wat om ons heen gebeurt. Hij wil dat wij het aandurven, deze weg samen met hem, het lijden in, dat wij het aandurven om heel precies te gaan kijken, opdat wij de kansen herkennen, de glans van het leven die altijd ook een rand van rouw, van donkerte heeft. Hij wil dat wij en iedereen die lijdt zijn belofte horen en beleven, zijn belofte dat alles goed wordt, dat de weg zo en daar te Jeruzalem niet ten einde loopt. Want Jezus is voor ons, ons ten goede door de dood heen gegaan opdat wij niet in het duister van de dood verloren gaan. Laten wij even, in dit Luther-jaar, naar Luther kijken. Op zijn sterfbed, toen hij zijn laatste uur voelde aankomen, bad hij: “God moge mij helpen door mij een zalig, genadig uurtje te geven, want ik verlang niet meer om verder te leven.”

Op die manier kan je bidden, als je levensweg niet al het doel is geweest, als je ogen zijn geopend voor de openstaande hemel, voor de wereld van God, waar voleindigd wordt wat hier is begonnen.

“We zijn nu op weg naar Jeruzalem. Daar zal alles wat door de profeten is geschreven over de Mensenzoon worden voleindigd... De leerlingen begrepen er echter niets van. De betekenis van Jezus’ woorden bleef voor hen verborgen, en ze konden maar niet bevatten wat hij had gezegd.”

De leerlingen begrijpen niet. Het overstijgt hun en ook onze voorstelling, omdat hier iets voleindigd wordt, dat, zoals Luther het zei “verstand, vlees en bloed niet kunnen verstaan noch bevatten. Zo groot en wonderbaarlijk is het dat de mensenzoon gekruisigd wordt om uit vrije wil de schrift te vervullen. Dat dit ons ten goede gebeurt, is en blijft altijd een mysterie.”

Daar, op de berg, in Jeruzalem, zal iets gebeuren dat nog nooit is vertoont: geheel en absoluut daalt God af tot de meest diepe put die deze wereld van lijden, pijn en sterven, deze wereld van lachen en geluk te bieden heeft. God komt in deze, onze wereld en blijft er ook, ons ten goede. In elk kind dat wordt geboren, in elke liefde die opbloeit, draagt en volhoudt, bejegt hij ons. Vanaf deze gebeurtenis is het niet meer nodig dat mensen, die van God willen praten, over zijn afstandelijkheid, zijn verre, goddelijke absoluutheid hebben. Noch is het voortaan nodig om zich God als de vreemde, andere, volstrekt onafhankelijke voor te stellen die je alleen met vrees en beven mag benaderen. Nee, daar boven op de berg, in Jeruzalem, zo geloven wij christenen, zal zich voleinden wat al de profeten hebben voorspeld. Daar boven te Jeruzalem, midden tussen de mensen, op de straten, pleinen en heuvels en aan het kruis, zal God geheel en absoluut bij en in deze ene mens Jezus zijn. Opdat voor alle tijden duidelijk mag worden dat de liefde van God geen verre, bovenaardse, van buiten ingrijpende macht is. Geen macht die op zelfbehoud of op de correctie van anderen uit is. Nee, het is liefde. Echte, ware, almachtige liefde, niets minder. Hoe vaak is deze weg van Jezus wel niet misduid, werd zijn lijden als maatstaf te absoluut gezet, zijn kruis als stok misbruikt om mensen met minder of een ander geloof mee te slaan...

Waar dat gebeurt, staan mensen in de traditie van de leerlingen, die niet begrepen wat Jezus zei. Zij regeerden op zijn aankondiging met verzet, zij willen de aangekondigde werkelijkheid niet zien. Als je in zo'n situatie verzeild bent geraakt, probeer je veilig te stellen wat veilig te stellen is. Dat zie je in de politiek maar ook aan het feit dat Marcus en Mattheüs in hun evangeliën op deze plaats over de ruzie van de leerlingen vertellen, over wie in de hemel op de ereplaats naast Jezus zou mogen zitten.

Maar niet zo Lucas. Hier ontmoeten de leerlingen die ziende blind zijn en niet kunnen waarnemen wat gebeuren zal – een blinde! Die kan zich niet oriënteren, hij ziet echt niet, waar hulp vandaan zou kunnen komen. Maar hij weet, dat de levensweg verder gaat, dat het zinloos is, om zich tegen de toekomst te verzetten. Dus schreeuwt hij “Heb medelijden met mij!” Hij grijpt zijn ene kans die de werkelijkheid hem biedt, omdat Jezus nabij is en leert opnieuw zien. Ik stel me voor, hoe de leerlingen de schreeuw van de blinde hoorden: “Ontferm u, kyrie”! Krimpen zij ineen van schrik? Denken zij: ‘Die blinde daar, hij schreeuwt ons uit de ziel, hij roept wat wij net Jezus hadden moeten antwoorden’? Ik denk dat Lucas daarom de naam van die blinde – bij Marcus heet hij nog Bartimäus – schrapte. Opdat de leerlingen en ook wij ons beter in hem kunnen herkennen.

Want is niet die roep, “God, ontferm u” als eerste aan de beurt als ons onheil te wachten staat? Een roep om hulp die vertrouwen uitdrukt, die weet dat God ons niet in de steek laat, was zeker de gepaste reactie op de aankondiging van leed en dood door Jezus. Ik vermoed, dat Jezus dan ook de leerlingen, net als die blinde gevraagd had: ‘Wat wilt u dat ik voor u doe?’

De blinde man geeft het voor de hand liggende als antwoord: ‘Heer, dat ik weer kan zien’. En Jezus zei: ‘Zie weer! Uw geloof heeft u gered.’

Jezus praat nood, ziekte of handicap niet weg. Hij geeft geen peptalk, roept niet op om zich te vermannen en pretendeert niet dat de verwachtingen tegen beter weten in uitstekend zijn. Hij helpt ook niet gewoon zomaar, maar vraagt naar wat wij nodig hebben, wat wij hopen en waarnaar wij verlangen. Hij neemt ons serieus en wil echt weten, hoe onze zorgen, angsten en kwellingen eruitzien. Om ook echt te kunnen helpen.

De blinde schreeuwde en God hielp hem. Op de schreeuw om hulp volgt heldere zicht. Op kyrie volgt gloria, want zo eindigt Lucas: “Onmiddellijk kon hij weer zien en hij volgde hem terwijl hij God loofde. Alle mensen die getuige waren geweest van dit voorval brachten hulde aan God.”

Prachtig, natuurlijk.

Maar toch, het gaat de berg op, naar Jeruzalem. Ook wij hier in Nederland, in Den Haag, zijn onderweg in moeilijke tijden, deze week kwam het heel dichtbij. Het is nutteloos om de ogen ervoor te gaan sluiten. Maar ook ons is God dichtbij, ook dat heb ik deze week mogen ervaren. Zo nabij dat hij ons kyrie hoort, zo dichtbij dat hij ons vragen kan wat wij nodig hebben. En wij kunnen hem nabij genoeg zijn, om te zien dat hij er is en helpt. Laten wij ons tot hem wenden opdat hij onze dank, onze gloria hoort.

Amen.